

BIOJARMARKY zůstávají někdy jedinou PŘÍLEŽITOSTÍ pro spotřebitele biopotravin

V Září – měsíci biopotravin a ekozemědělství se konalo mnoho akcí na podporu prodeje zejména domácích biopotravin od českých ekosedláků. Velice vhodnou formou, jak představit nabídku domácích biopotravin, byly jarmarky s příchutí bio. Píšeme s příchutí proto, že se k bio zamíchávají zcela vhodně i příchutě další – nejen biopotraviny, ale také ekologické úklidové a prací prostředky, oblečení a plenky z biobavlny a biovlny, certifikované dřevo a také výroby Fair Trade, které mnohokrát splňují také normy bio. Zákazníci tu mají leckdy jedinou šanci ochutnat i koupit bioovoce a biozeleninu...

Akcí dost, nebo málo?

Akce měsíce jsou potěšitelné, ale přesto není těch akcí na naší republiku zase tolik, počínaje staroměstskými Bioslavnostmi v červenci a náměstským jarmarkem v srpnu se rozběhne více jarmarků právě v září, k vrcholu patří biojarmark v Praze na Toulcově dvoře, k němu se řadí významem biojarmark brněnský. Dlouhou tradici mají i v Chrudimi a ve Velké nad Veličkou. Nově se zakládají tradice v Náměšti nad Oslovou, Jihlavě, čerstvě v Českém Těšíně, Zruči nad Sázavou, ve Velkém Meziříčí a v Hradci Králové. Do akcí se řadí také vhodně pěkný a již tradiční Zemědělský den při střední zemědělské škole a ekostátku v Humpolci. Uskutečnilo se také mnoho přednášek a mezi zdářilé akce je třeba zařadit také promítání filmu o ekofarmářích Johnu Petersonovi a jeho budování jedné z nejúspěšnějších ekologických (biodynamických) farem v USA, viz další články.

Je to dost nebo málo? Rozhodně je to vždy dobrá příležitost oslovit širší veřejnost a je tu vždy chvilka času popovídat si se spotřebiteli a ozřejmit podstatu ekologického hospodaření. Je zde příležitost ochutnat výrobky a poznat osobně jejich dodavatele. Po nákupu na biojarmarku či ochutnávce v obchodech se sortimentem bio spotřebitel doputuje třeba i na nějakou ekofarmu, která mu otevře své dveře nejen v září. Přechtěte si totiž na obalu, kam se má vydat, pozná osobně ekozemědělce – třeba také v pohledném ženském „vydání“.

Biopotraviny nejsou jen „zrní“

Sice stále biopotraviny spadají jen do kolonky zdravá výživa, to je samozřejmě dobře, ale spíše jako výživa pro vegetariány (= ne moc chutné). Mnozí jsou pak překvapeni, možná že i šokováni, když se jim nabídne alespoň informační letáček o biohovězím a biovepřovém. Zásady zdravého stravování – méně tuků živočišného původu, méně soli a cukru, více zeleniny a ovoce – však dodržovat musíme také i s biopotravinami.

V minulém čísle jsme čtenáře seznámili s „velkými“ čísly o boomu spotřeby a nakupování biopotravin.

Bohužel, nejen v oboru bio, se jedná ve velké míře o zboží dovezené. Přesto nemůžeme trend nabídky biopotravin v hyper a supermarketech zcela odsoudit. Přece jen mohou některé spotřebitele k tomuto druhu zboží přivést, donutí je hledat dál. Možná je nakonec přivedou i na nějakou ekofarmu. Co však není v souladu s myšlenkou ekologického hospodaření je samozřejmě dovoz takového zboží, byť s visáčkou BIO, na vzdálenost stovek až desítek tisíc kilometrů.

Najděte si české bio

Speciální prodejny a osvětové biojarmarky vedou spotřebitele k domácím biopotravinám, regionálním výrobkům, které mají či měly dlouhodobou tradici a jsou národními specialitami. Tady je především místo pro realizaci produkce z ekofarem. Sem – na pěstitelskou, chovatelskou a hlavně zpracovatelskou ekofarmu – by měla směřovat také pomoc a kompenzace státu. Možná jich pro-

Ing. Jitka Pěničková (první zleva), začíná s pěstováním zeleniny, zatím je v přechodném období. Na chrudimském jarmarku se spolupracovnicemi nabízí poměrně bohatý sortiment včetně zelených bylinek do polévek.

to své dveře, vrata a vrátka otevřelo tak málo. Brzy jistě poptávka a růst cen potravin všeobecně farmám pomohou a nebudou závislé na státní pobídce, protože ta může vývoj také deformovat nepatřičným směrem. Například jen k pastvinářství nebo pěstování plodin pro bionaftu. A když se malinko umoudří hygienici – i když biopotraviny přece chceme mít vyráběné v čistotě a bez zárodků chorob, ale jedna vykachlíčovaná místnost a WC by mohla stačit – bude i českých biopotravin dost.

Najdete si české bio, vyzývá obálka brožurky s kontakty na české ekosedláky, zpracovatele a prodejce, doufáme, že ne marně. Pokud jste si nenašli své „bio“ v září, máte v roce ještě jedenáct dalších měsíců, jak to dohnat. (Napište nám o svých zážitcích do redakce!) Žijte bio po celý rok a podpořte nejen svého ekosedláka, ale také pracovní příležitosti na venkově a rovněž útlunou, rozmanitou a druhově bohatou krajinu.

Mirka Vohralíková

Chrudimský biojarmárek

CHRUĐIM – Sedmý ročník biojarmarku na historickém Resselově náměstí uvítal stovky návštěvníků, kteří si již zvykli navštěvovat zde také každostřední trhy. Nyní se jim dostalo místo posvícenského jarmarku ochutnávek a prodeje biopotravin – produktů předních českých zpracovatelů i dovozců a hlavně samotných farmářů. Bohužel, bývalý východočeský kraj netrpí jejich přebytkem, takže např. Aleš Horák zavítal poměrně z daleka.

„Pročpak máte tu špaldovou mouku tak drahou?“ Ptala se zákaznice u stánku s pěknou přehlídkou sortimentu biopotravin, který pro jarmark vypravila prodejna zdravé výživy ze Slatiňan. „Špald se loni ani letos příliš nevýdala a nutný byl její dovoz, takže pěkně podražila,“ odpovídala majitelka. Hospodyňky to doufáme neodradilo od jejího užívání v kuchyni. I klasické české buchty s přídavkem celozrnné špaldové mouky oceníte, chutnají prostě výborně.

„Letos jsme při obesílání prodejčů zaznamenali zejména nedostatek ovoce, kterého se mnoho neurodilo,“ postěžovala si pořadatelka biojarmarku za ekologické sdružení Paleta (pobočka pardu-

bické centrály) Alena Vařejková, „a také se nepodařilo získat účast výrobců kožích sýrů a mléka, které je velmi poptáváno.“

Pořadatelé získali některé biopotraviny jen jako zásilky produktů pro ochutnávky. A tak na stánku přitahovaly k ochutnávce modré proužky na mléku i jogurtech z ratibořické koží farmy, pečivo z Country Life, nebo jste mohli dostat polotovary k pečení domácího chleba od jizerských pekárén. K ochutnání pobízely studentky a studenti střední zemědělské školy, která má také v oboru předmět ekozemědělství. Zato Polabské mlékárny si nemohly u stánku stěžovat na odbyt biotvaru ochuceného i bílého a sýru Mandava.

Hlavním lákadlem, asi na každém biojarmarku, je možnost nákupu čerstvé zeleniny, kterou využívaly zejména mladé maminky. „Na zahrádce si sice pěstujeme nějakou zeleninu sami, ale to rozhodně nestačí. Tak kupuji od Vymětalů a potřebovala bych nějaký další kontakt,“ svěřila se jedna chrudimská maminka. Na jarmarku mohla doplnit zásobu brambor, kořenové zeleniny, ještě rajčat a paprik, jablek, řapíkatého celeru i hlíznatého fenýklu a dalších výpěstků, které dovezl Aleš Horák s paní a malým potomkem z Lesoňovic, zeleninová farma Country Life Ing. Pospíšilíka a nová zelinářka, zatím ještě ne-certifikovaná, Ing. Jitka Pěničková z nepříliš vzdálených Horních Ředic. Ta nabízela také sušené i čerstvé bylinky do polévek a lilek i cuketu. Takže se budeme těšit i na její produkci. I když zelenina proniká do speciálek se zdravou výživou a bio pozvolna, spotřebitelé si ji žádají. Bohužel, noví zelináři zatím asi odpočívají ještě v kočárku...

Mezi prodejci byly zastoupeny i firmy prodávající

Chrudimský biojarmárek

sortiment Fair Trade obchodu a značky Rapunzel – tedy zboží pocházejícího zejména ze země Afriky a Jižní Ameriky, koupěného za dobré ceny pro zemědělce.

Do sortimentu bio a ekologického zboží patří nejen ekologické prací prostředky, ale nově také pratelné plenkové kalhotky pro nejmenší občánky, které zde nabízela **Hana Štumpová**. Prvotní náklady vybavení se mohou leckomu zdát vysoké (5000–7000 Kč, podle kvality materiálu, na sadu plenek), ale o to se rády podělí třeba novopečené babičky a pak ještě další malý uživatel. Když si uvědomíte, že přírodě ušetříte

tunu nerecyklovatelného odpadu a sobě až 65 % nákladů na jednorázové plenkové kalhotky... Rozmýšlení bude asi snadnější.

Zajímavé bylo zastavení také u stánku s dřevěnými produkty z certifikovaného šetrně obhospodařovaného lesa. **Družstvo DIPRO**, zaměstnávající také invalidní občany, má dlouhou tradici a vyrábí dřevěné předměty do

kuchyně – prkénka, kořenky, ramínka, poličky a další náčiní – včetně zpracování dřevního odpadu do peletek. Družstvo je držitelem FSC certifikátu.

Základní myšlenkou FSC je podporovat environmentálně odpovědné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů celého světa, a tím napomáhá chránit mizející, ohrožené a devastované světové lesy. Lesní certifikací systémem FSC se rozumí proces inspekce konkrétního lesa za účelem zjištění, zda-li je obhospodařován v souladu s odsouhlasenými standardy, aby mohl mít spotřebitel jistotu o původu dřeva, ze kterého je výrobek zhotoven. Zákazník nákupem získá výrobek z materiálu,

který trvale splňuje podmínky certifikátu FSC garantující ekologičnost výrobku a který prošel výrobou splňující požadavky na ochranu životního prostředí.

Na nevelkém, zato malebném náměstí pokračuje občanské sdružení Paleta v pořádání biojarmarku, který na světlo světa přivedla zaměstnankyně kontrolní organizace KEZ, **Ing. Linhartová** – ta se letos postavila na stranu prodávčů biopotravin, již také jako maminka. Těší jí, že se biojarmark ujal i v menším městě. Vždyť takových představení ekozemědělců zase není v republice tolik, kolik by si zasloužili nejen oni, ale především spotřebitelé. (mv)

Ekoarma Baucis na chrudimském biojarmarku se zmíněným „farmářem“ v plenkách

Toulcův dvůr pro ekofarmy

Pořadatelé velkého pražského biojarmarku na Toulcově dvoře chtěli především upozornit nejen na samotné farmáře, ale zejména na jejich letošní speciality. Mnozí zmiňovaní prodejci z Chrudimského biojarmarku se tam také objevili. Ovšem jejich řady posílili další již tradiční ekofarmářské hvězdy i další obchodní firmy s pečivem, sušenkami, kosmetikou a víny a dostavila se také slovenská biozmrlna. (V teplém dnu babího léta – odolejte...) Pochopitelně vše bylo v biokvalitě či z obchodu s Fair Trade značkou.

Řady návštěvníků se tu nepočítaly na stovky, ale na tisíce. Farmáři už zde nemusí prosazovat sami sebe, ale především představovat svoje biovýrobky – speciality, které jak se zdá občas přes velké překážky nakonec na farmách vznikají.

Farma Abatis tak na pražském biojarmarku mohla představit bio Zvolské brambůrky (velikost do 40 mm). Zahradnictví u Velehradu **Ing. Weidenthalera** zase nabízelo letos opravdu vydařené pórky, ale jeho specialitou jsou bílé tuřínky a zelená japonská ředkev, které už své čestné uznání mají za sebou v roce 2004. Další zelinář **Ing. Pospíšilík** je rád, že se letos dařilo chřestu, žlutým patizonům, ale především černému kořenu, který v biokvalitě pěstuje asi jako jediný. Další dva farmáři **Miloš Kurka** a **Jaroslav Netík**, kteří se nespecializují jen na zeleninu, nabídli v dostatečném množství dýni Hokkaido, brambory a nebo třeba zelí. **Aleš Horák** k nabízené syrové zelenině přidal i zeleninu kvašenou. Vinaři z Moravy

představili svá bílá i červená vína, která obstojí v mezinárodním srovnání, zejména Pálava **Josefu Abrlovi** a Malverina **Vlastimilu Peřinovi** dělají radost, stejně jako **Josefu Sklenářovi** jeho bioheraček.

Tak bychom mohli pokračovat a rádi příští rok vyjmenujeme ještě další nové farmářské „hvězdy“ a jejich speciality. (Liga ekologických alternativ vždy ví, kam sáhnout.) Potěšující je, že zemědělskou produkci v kvalitě bio umějí farmáři nejen vypěstovat, ale leckteří s dalšími zpracovateli posunout ještě dál. Takže najdete syrové speciality, skvělé špaldové a jiné chleby a pečivo, různé polotovary, ze kterých nakonec v restauracích mohou uvážit biomenu a nebo připravit chutné bagety. Je jen škoda, že takového pohodlného nákupu všeho, co srdce ráčí – a z *darů naší země* – se mnozí spotřebitelé dočkají jen na biojarmarcích a dnech otevřených dveří na farmách.

(vha)